

Wymagania egzaminacyjne z historii - klasa I, sem. 1

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania Podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
Po co nam historia?	<ul style="list-style-type: none"> • Program nauczania, zasady pracy, kryteria oceniania • Podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, epoki historyczne, rodzaje źródeł historycznych) • Periodyzacja dziejów • Cele i metody pracy ze źródłami i schematami, planami i materiałem ilustracyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>historia</i>, prehistoria – rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rodzaje źródeł historycznych – wymienia w kolejności chronologicznej epoki historyczne – wskazuje i wyjaśnia ramy chronologiczne poszczególnych epok historycznych – wyjaśnia zasady pracy z materiałami źródłowymi
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje			
1. Zanim zaczęła się historia	<ul style="list-style-type: none"> • Podstawy antropogenezy • Chronologia prehistorii: epoki kamienia, brązu i żelaza • Rewolucja neolityczna i jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>prehistoria</i> – prawidłowo wyjaśnia pojęcia: <i>paleolit</i>, <i>neolit</i>, <i>antropogeneza</i>, <i>rewolucja neolityczna</i> – wymienia w kolejności epoki prehistorii (epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza) – wskazuje na mapie rejon pojawienia się <i>Homo sapiens</i> – przedstawia na mapie przebieg migracji <i>Homo sapiens</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia w porządku chronologicznym etapy ewolucji człowieka – wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej – przedstawia ideę ewolucji Karola Darwina – opisuje etapy ewolucji człowieka – wyjaśnia cechy sztuki paleolitu i neolitu – w szerokim aspekcie przedstawia i wyjaśnia dokonania naukowe Karola Darwina
2. Starożytna Mezopotamia	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji i powstania pierwszych państw • Ustrój polityczny państw-miast sumeryjskich i ukształtowanie się pierwszych imperiów • Pismo i znaczenie jego wynalezienia • Najważniejsze cywilizacje Mezopotamii: Sumer, Babilonia i Assyria 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rejony wielkich rzek (Tygrys, Eufrat) – wyjaśnia rolę wielkich rzek dla rozwoju gospodarki – rozpoznaje pismo klinowe – wymienia najważniejsze wynalazki cywilizacji sumeryjskiej – wyjaśnia cechy ustrojowe sumeryjskich miast-państw – wskazuje na mapie obszar Babilonu i Assyrii – rozpoznaje dzieła sztuki mezopotamskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności powstania pisma i znaczenie jego wynalezienia – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Hammurabiego, Sargona Wielkiego – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa – za pomocą mapy opisuje zmiany granic starożytnych imperiów – opisuje ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii – wyjaśnia cechy religii mezopotamskiej – opisuje w porządku chronologicznym najważniejsze etapy dziejów Mezopotamii

	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji Mezopotamii • Osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii • Współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu 		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Nabuchodonozora II, Assurbanipala – w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny powstania pierwszych państw w rejonie Mezopotamii – porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii – wskazuje współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu
3. Starożytny Egipt	<ul style="list-style-type: none"> • Dzieje starożytnego Egiptu • Ustrój polityczny państwa faraonów • Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu • Politeistyczne wierzenia Egipcjan • Osiągnięcia cywilizacji Egiptu • Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu • Najważniejsze zachowane zabytki cywilizacji Egiptu – piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Egipt i Nil – wyjaśnia rolę Nilu dla gospodarki egipskiej – opisuje warunki naturalne Egiptu – rozpoznaje pismo hieroglificzne – rozpoznaje piramidy egipskie – wyjaśnia okoliczności powstania piramid – rozpoznaje dzieła sztuki egipskiej – opisuje główne cechy ustroju politycznego starożytnego Egiptu – wymienia główne cechy religii egipskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje zmiany granic Egiptu – opisuje główne cechy ustroju społecznego starożytnego Egiptu – wymienia i opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – wymienia głównych bogów egipskich i opisuje mitologię egipską – w szerokim aspekcie przedstawia rolę czynników geograficznych dla dziejów starożytnego Egiptu – wymienia w porządku chronologicznym główne etapy dziejów starożytnego Egiptu – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Ramzesa II, Echnatona – w szerokim aspekcie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa egipskiego – porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii i Egiptu – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnego Egiptu – wyjaśnia okoliczności odczytania hieroglifów egipskich
4. Izrael i Fenicja	<ul style="list-style-type: none"> • Inne cywilizacje Bliskiego Wschodu: Izrael i Fenicja • Monoteizm religii żydowskiej i jego znaczenie • Dzieje państwa żydowskiego • Kolonizacja fenicka i jej znaczenie • Ewolucja pisma – wykształcenie alfabetu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rejon Izraela (z Jerozolimą) i Fenicji – wskazuje na mapie rejony kolonizacji fenickiej – wymienia główne założenia monoteizmu – wyjaśnia główne założenia religii żydowskiej – rozpoznaje pismo fenickie – wymienia główne osiągnięcia starożytnych Fenicjan 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy przedstawia zmiany granic Izraela – wyjaśnia znaczenie kolonizacji fenickiej – wyjaśnia znaczenie powstania alfabetu – opisuje główne etapy losów narodu żydowskiego – ukazuje rolę wielkich przywódców: Abrahama, Mojżesza, Salomona – w szerokim aspekcie ukazuje losy narodu żydowskiego w starożytności – wyjaśnia rolę religii żydowskiej dla dziejów ludzkości
5. Cywilizacje Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> • Cywilizacja Indusu i Żółtej Rzeki • Źródła wielkich religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie rejon Indusu i Żółtej Rzeki – rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin – wymienia główne osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacji Indii i Chin – wyjaśnia główne zasady dalekowschodnich religii i systemów etycznych: hinduizmu, buddyzmu, konfucjanizmu i taoizmu – opisuje główne etapy dziejów starożytnych Indii i Chin

	<p>konfucjanizmu i taoizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> Osiągnięcia cywilizacji Dalekiego Wschodu i Indii 	<p>– rozróżnia główne dalekowschodnie religie i systemy etyczne</p>	<p>– wskazuje współczesne dziedzictwo starożytnych cywilizacji Indii i Chin</p>
Rozdział II. Dzieje starożytnej Grecji			
1. Hellada i Hellenowie	<ul style="list-style-type: none"> Wpływ ukształtowania terenu na cywilizację antycznej Grecji Charakterystyka <i>polis</i> greckiej Elementy wspólnoty greckiej Rola religii greckiej Wielka kolonizacja i jej znaczenie 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcie <i>polis</i></p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>wielka kolonizacja grecka, kolonia, metropolia</i></p> <p>– wskazuje na mapie teren Grecji</p> <p>– opisuje warunki naturalne Grecji</p> <p>– wyjaśnia wpływ ukształtowania naturalnego Grecji dla dziejów Hellady</p> <p>– wskazuje na mapie najważniejsze regiony starożytnej Grecji</p> <p>– wskazuje na mapie rejony kolonizacji greckiej</p> <p>– wymienia główne cechy systemu <i>polis</i></p> <p>– wymienia główne cechy religii greckiej</p>	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>cywilizacja minojska, cywilizacja mykeńska</i></p> <p>– rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji minojskiej i mykeńskiej</p> <p>– opisuje proces i wyjaśnia znaczenie kolonizacji greckiej</p> <p>– opisuje struktury społeczne <i>polis</i></p> <p>– wymienia głównych bogów i opisuje cechy mitologii greckiej</p> <p>– opisuje główne etapy dziejów cywilizacji minojskiej i mykeńskiej</p> <p>– porównuje kolonizację fenicką z kolonizacją grecką</p> <p>– wyjaśnia rolę religii i sportu jako czynników integrujących Hellenów</p> <p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie <i>polis</i> dla dziejów cywilizacji europejskiej</p> <p>– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji starożytnej Grecji</p>
2. Ateńska demokracja	<ul style="list-style-type: none"> Początki Aten Pierwotny ustrój Aten Społeczeństwo ateńskie Reformatorzy ustroju ateńskiego Charakterystyka demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>demokracja, oligarchia, obywatel</i></p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ostracyzm, demagog, tyran</i></p> <p>– wskazuje na mapie Ateny</p> <p>– rozpoznaje plan antycznych Aten</p> <p>– prawidłowo umiejscawia w czasie życie Peryklesa</p> <p>– wymienia główne organy władzy w demokratycznych Atenach</p> <p>– wyjaśnia główne cechy ustrojowe demokratycznych Aten</p> <p>– opisuje strukturę społeczną Aten</p>	<p>– opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Zgromadzenie ludowe, Rada 500, sąd ludowy, strateg</i></p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym główne etapy przemian ustrojowych w Atenach</p> <p>– wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Drakona, Solona, Pizystrata, Klejstenesa, Peryklesa</p> <p>– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji ateńskiej</p> <p>– w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia demokrację ateńską</p> <p>– w szerokim aspekcie opisuje i ocenia działalność Peryklesa</p>
3. Starożytna Sparta	<ul style="list-style-type: none"> Początki Sparty Oligarchiczny ustrój Sparty Organizacja społeczeństwa Sparty Wychowanie i życie Spartan 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia, wychowanie spartańskie</i></p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcie: <i>helota</i></p> <p>– wskazuje na mapie Spartę</p> <p>– wymienia główne organy władzy w Sparcie</p> <p>– wyjaśnia główne cechy ustrojowe Sparty</p>	<p>– opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w Sparcie</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>efor, geruzja, zgromadzenie ludowe</i></p> <p>– opisuje i wyjaśnia znaczenie wychowania spartańskiego</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym dzieje starożytnej</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – opisuje strukturę społeczną Sparty – wymienia etapy życia spartiaty 	<p>Sparty</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Likurga – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia ustrój polityczny i społeczny Sparty – porównuje i ocenia ustroje Aten i Sparty
4. Wojny grecko-perskie	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny i ekspansja imperium perskiego na Bliskim Wschodzie • Specyficzne rozwiązania militarne Greków • Przebieg działań zbrojnych podczas wojen perskich • Odniesienia do zmagani grecko-perskich w kulturze współczesnej • Ekspansja Aten po zwycięstwie nad Persją 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>hoplita, falanga, triera</i> – wskazuje na mapie Persję – umiejscawia w czasie wojny perskie – wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen persko-greckich (Maraton, Termopile, Salamina) – rozpoznaje i opisuje hoplitę greckiego 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy przedstawia ekspansję perską – wyjaśnia genezę wojen perskich – wyjaśnia przyczyny sukcesu Greków – wymienia skutki wojen grecko-perskich – opisuje w porządku chronologicznym przebieg wojen grecko-perskich – wyjaśnia znaczenie wielkich wodzów: Miltiadesa, Leonidasa, Temistoklesa – wyjaśnia okoliczności i znaczenie powstania Związku Morskiego – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie wojen grecko-perskich dla losów Europy
5. Podboje Aleksandra Macedońskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Skutki rywalizacji wewnątrz świata greckiego po zakończeniu wojen perskich • Przebieg podbojów Aleksandra Macedońskiego • Organizacja imperium macedońskiego • Znaczenie podbojów macedońskich dla kultury greckiej • Narodziny kultury hellenistycznej • Świat hellenistyczny 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie: <i>epoka hellenistyczna</i> – lokalizuje na mapie Macedonię i Persję – lokalizuje w czasie panowanie Aleksandra Macedońskiego – wymienia główne osiągnięcia Aleksandra Macedońskiego – wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy z czasów Aleksandra Wielkiego (Issos, Gaugamela) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej – wyjaśnia rolę Filipa II dla dziejów Macedonii – za pomocą mapy przedstawia ekspansję Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia przyczyny sukcesów armii macedońskiej – wymienia skutki podbojów Aleksandra Wielkiego – opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów Filipa II i Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia rolę Demostenesa – wyjaśnia cechy ustrojowe monarchii Aleksandra Wielkiego – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym przedstawia i ocenia działalność Aleksandra Macedońskiego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie podbojów Aleksandra Macedońskiego
6. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> • Narodziny filozofii greckiej • Starożytny grecki teatr • Architektura grecka • Literatura i teatr grecki • Igrzyska olimpijskie i rola kultury fizycznej w antycznej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>filozofia, dramat, igrzyska olimpijskie</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura helleńska, kultura hellenistyczna, gimnazjon</i> – wyjaśnia rolę Homera – rozpoznaje najważniejsze dzieła kultury starożytnej Grecji – wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturowe Greków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę: Sokratesa, Platona, Arystotelesa – opisuje główne cechy dramatu greckiego (tragedii, komedii) – opisuje główne porządki architektoniczne w starożytnej Grecji – opisuje i wyjaśnia rolę igrzysk olimpijskich w Grecji – opisuje główne cechy jońskiej filozofii przyrody, epikureizmu i stoicyzmu

			<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę: Talesa z Miletu, Pitagorasa, Herodota, Tukidydesa – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnej Grecji
Rozdział III. Dzieje starożytnego Rzymu			
1. Republika rzymska	<ul style="list-style-type: none"> • Społeczeństwo Rzymu i źródła napięć społecznych • Powstanie ustroju republikańskiego • Zasady funkcjonowania republiki • Najważniejsze urzędy republiki rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>monarchia, republika</i> – wyjaśnia pojęcia: <i>monarchia, republika</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>konsul, dyktator, obywatel, patrycjusze, plebejusze</i> – wskazuje na mapie Italię, Rzym – lokalizuje w czasie powstanie Rzymu – rozpoznaje plan antycznego Rzymu – wyjaśnia główne cechy ustrojowe republikańskiego Rzymu – opisuje strukturę społeczną Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje legendę o powstaniu Rzymu – opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w republikańskim Rzymie – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zgromadzenia ludowe, senat, trybun ludowy, pretor, cenzor</i> – opisuje w porządku chronologicznym przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie – wymienia najważniejszych bogów i wyjaśnia założenia ich mitologii – wyjaśnia w szerokim aspekcie przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie – porównuje i ocenia ustrój republikańskiego Rzymu z innymi ustrojami antyku
2. Podboje Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja armii rzymskiej • Podboje Rzymu w Italii • Wojny punickie • Postacie wybitnych wodzów i ich wpływ na dzieje starożytne • Podbój świata śródziemnomorskiego • Konsekwencje podbojów dla Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>legion, imperium</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>sprzymierzeńcy, kolonie rzymskie, prowincja</i> – rozpoznaje i opisuje rzymskiego legionistę – opisuje strukturę legionu rzymskiego – wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen punickiej (Kanny, Zama) 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy przedstawia ekspansję rzymską – wyjaśnia genezę wojen punickich – wyjaśnia przyczyny sukcesów Rzymian – wymienia skutki podbojów rzymskich – opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów rzymskich – wyjaśnia rolę wielkich wodzów: Pyrrusa, Hannibala, Scypiona Afrykańskiego – w szerokim aspekcie wyjaśnia skutki podbojów rzymskich dla Rzymu i całego basenu śródziemnomorskiego
3. Początki cesarstwa rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys republiki rzymskiej • Rywalizacja wodzów o władzę w Rzymie • Podboje i wojny domowe w I w. p.n.e. • Okoliczności powstania cesarstwa • Ustrój pryncypatu 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>republika, cesarstwo, niewolnictwo</i> – prawidłowo stosuje pojęcie: <i>gladiator</i> – wymienia polityczne i społeczne przyczyny kryzysu republiki rzymskiej – lokalizuje w czasie i wymienia główne osiągnięcia Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje powstanie Spartakusa – wyjaśnia pojęcia: <i>I triumwirat, II triumwirat, pryncypat</i> – wymienia i lokalizuje w czasie główne bitwy okresu wojny domowej w Rzymie (Farsalos, Akcjum) – opisuje w porządku chronologicznym etapy przemian ustrojowych w Rzymie – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: braci Grakchów, Krassusa, Pompejusza, Marka Antoniusza, Kleopatry VII – w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i skutki przemian ustrojowych w Rzymie – w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia działalność

			Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta
4. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Pax Romana</i> i zasady funkcjonowania imperium • Rola limesu jako granicy imperium • Kontakty Rzymian z ludami spoza granic imperium (w tym szlak bursztynowy) • Niewolnictwo: znaczenie w gospodarce i życiu społecznym, różnorodny status niewolników • Religia rzymska i przyswajanie kultów obcych podczas podbojów 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Imperium Rzymskie</i>, <i>romanizacja</i> – wyjaśnia pojęcie <i>romanizacja</i> i podaje jej przykłady – wyjaśnia pojęcie: <i>kult cesarza</i> – wskazuje na mapie Imperium Rzymskie – rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy przedstawia proces rozszerzania Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa – wyjaśnia pojęcia: <i>pax Romana</i>, <i>limes</i>, <i>szlak bursztynowy</i>, <i>wyzwoleniec</i> – opisuje przemiany społeczne w okresie wczesnego cesarstwa – wyjaśnia przyczyny zahamowania ekspansji rzymskiej – opisuje przemiany religii rzymskiej w okresie wczesnego cesarstwa – w szerokim zakresie wskazuje przyczyny i skutki procesu romanizacji – w szerokim zakresie wyjaśnia przyczyny trwałości Imperium Rzymskiego
5. Osiągnięcia Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie prawa rzymskiego • Architektura rzymska • Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium • Sztuka i literatura rzymska 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>prawo rzymskie</i> – wymienia cechy prawa rzymskiego – rozpoznaje główne dzieła kultury starożytnego Rzymu – wymienia cechy architektury rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie prawa rzymskiego – wyjaśnia zjawisko hellenizacji kultury rzymskiej – przedstawia działalność: Polibiusza, Tacyta, Cyserona, Owidiusza, Wergiliusza, Horacego – wyjaśnia znaczenie kultury rzymskiej dla dziejów Imperium Rzymskiego – wskazuje dziedzictwo kultury rzymskiej
6. Narodziny chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Początki chrześcijaństwa • Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny • Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową • Pierwsze herezje i rozłamy w chrześcijaństwie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>mesjasz</i>, <i>męczennicy</i>, <i>herezja</i> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>chrześcijaństwo</i> – umiejscawia w czasie narodziny chrześcijaństwa – rozpoznaje symbole chrześcijańskie – wyjaśnia symbole chrześcijaństwa – wymienia główne cechy chrześcijaństwa – wymienia etapy powstania religii chrześcijańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę powstania chrześcijaństwa – za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się chrześcijaństwa – przedstawia działalność św. Piotra i Pawła – opisuje w porządku chronologicznym ewolucję pozycji chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim – wyjaśnia przyczyny sukcesu chrześcijaństwa – w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania chrześcijaństwa dla dziejów
7. Upadek cesarstwa rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Dominat w Rzymie • Relacje imperium z plemionami barbarzyńskimi • Zmiany społeczne w Rzymie • Walki wewnętrzne o władzę nad imperium • Wewnętrzne przyczyny kryzysu imperium 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>barbarzyńcy</i> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>Wielka Wędrówka Ludów</i> – prawidłowo umiejscawia w czasie rozpad Imperium Rzymskiego – wymienia przyczyny najazdów Germanów na Imperium Rzymskie – przedstawia znaczenie postaci Teodozjusza Wielkiego – prawidłowo umiejscawia w czasie upadek imperium 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny kryzysu Imperium Rzymskiego – wyjaśnia pojęcie <i>Hunowie</i> – przedstawia znaczenie postaci Romulusa Augustulusa – za pomocą mapy opisuje etapy upadku imperium zachodniorzymskiego – wyjaśnia główne założenia ustrojowe dominatu – wyjaśnia znaczenie postaci Dioklecjana, Konstantina

	<ul style="list-style-type: none"> • Wędrówka ludów • Rozpad imperium i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego 	<p>zachodniorzymskiego</p> <p>– wymienia przyczyny upadku Imperium Rzymskiego</p>	<p>Wielkiego</p> <p>– w porządku chronologicznym opisuje proces upadku imperium zachodniorzymskiego</p> <p>– porównuje formy ustrojowe w starożytnym Rzymie</p> <p>– w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku Imperium Rzymskiego</p>
Rozdział IV. Początki średniowiecza			
1. Cesarstwo bizantyjskie	<ul style="list-style-type: none"> • Cesarstwo bizantyjskie czasów Justyniana Wielkiego • Osiągnięcia Bizantyjczyków: kodyfikacja praw, architektura • Znaczenie Bizancjum dla zachowania osiągnięć cywilizacji antycznej • Rola Bizancjum dla rozwoju chrześcijaństwa 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcie <i>Bizancjum</i></p> <p>– rozpoznaje plan Konstantynopola</p> <p>– prawidłowo umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Justyniana Wielkiego</p> <p>– wymienia najważniejsze dokonania Justyniana Wielkiego</p> <p>– rozpoznaje główne dzieła kultury cesarstwa bizantyjskiego</p> <p>– wymienia cechy sztuki bizantyjskiej</p>	<p>– opisuje ustrój polityczny Bizancjum</p> <p>– wyjaśnia znaczenie panowania Justyniana Wielkiego</p> <p>– za pomocą mapy przedstawia ekspansję Bizancjum za czasów Justyniana Wielkiego</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym dzieje imperium bizantyjskiego</p> <p>– wyjaśnia pojęcie <i>ikonoklazm</i></p> <p>– w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym przedstawia znaczenie Bizancjum dla dziejów Europy</p>
2. Narodziny i podboje islamu	<ul style="list-style-type: none"> • Okoliczności powstania islamu • Zasady islamu i przyczyny jego popularności • Podboje islamu i powstanie kalifatu • Powstanie podziałów w islamie • Osiągnięcia cywilizacyjne Arabów 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Arabowie, islam, muzułmanie</i></p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Mahomet, Allah, Koran, meczet</i></p> <p>– prawidłowo umieszcza w czasie i przestrzeni powstanie islamu</p> <p>– wymienia główne założenia religii islamskiej</p> <p>– wymienia etapy rozwoju religii islamskiej</p> <p>– rozpoznaje główne cechy kultury islamskiej</p>	<p>– wyjaśnia genezę powstania islamu</p> <p>– za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się islamu</p> <p>– przedstawia działalność Mahometa</p> <p>– wyjaśnia pojęcia: <i>dżihad, sunnici, szyici</i></p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym rozwój imperium arabskiego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny sukcesu islamu</p> <p>– wyjaśnia pojęcie <i>kalifat</i></p> <p>– wymienia osiągnięcia cywilizacyjne Arabów</p> <p>– w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania islamu dla dziejów</p> <p>– wyjaśnia znaczenie Arabów dla dziejów cywilizacji ludzkiej</p>
3. Na gruzach Imperium Rzymskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Państwa barbarzyńskie na gruzach Imperium Rzymskiego • Chrystianizacja plemion barbarzyńskich • Wzrost znaczenia Franków i powstrzymanie ekspansji islamu w Europie 	<p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Germanie, Frankowie, chrystianizacja</i></p> <p>– opisuje cechy ustrojowe państw germańskich</p> <p>– lokuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Franków</p> <p>– lokuje w czasie i przestrzeni powstania Państwa Kościelnego</p> <p>– wymienia i wskazuje na mapie państwa germańskie</p>	<p>– za pomocą mapy opisuje proces powstania państwa Franków</p> <p>– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Merowingowie, Karolingowie, majordom</i></p> <p>– wyjaśnia rolę Chlodwiga, Karola Młota i Pepina Krótkiego</p> <p>– opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków</p> <p>– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie państwa kościelnego 		państwa Franków
4. Imperium Karola Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> • Podboje Karola Wielkiego • Renesans karoliński i osiągnięcia kulturalne Franków • Dziedzictwo Imperium Rzymskiego w kulturze Franków • Rozwój prawa i administracji państwowej za rządów Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>marchia, hrabstwo, 7 sztuk wyzwolonych, minuskuła karolińska</i> – lokuje w czasie i przestrzeni imperium Karola Wielkiego – prawidłowo stosuje pojęcie <i>cesarz</i> – opisuje cechy ustrojowe państwa Franków w czasach Karolingów – wymienia główne osiągnięcia Karola Wielkiego – wymienia osiągnięcia kulturowe w czasach Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>uniwersalizm karoliński, renesans karoliński</i> – wyjaśnia rolę Karola Wielkiego dla dziejów państwa Franków – za pomocą mapy opisuje rozwój państwa Karola Wielkiego – opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków w czasach Karolingów – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie panowania Karola Wielkiego dla dziejów Europy
5. Czasy Ottonów	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie traktatu z Verdun dla przyszłego podziału Europy Zachodniej • Kształtowanie się Francji i Niemiec • Najazdy Normanów • Próby stworzenia europejskiej monarchii uniwersalistycznej przez Ottona III • Najazdy Węgrów 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie: <i>uniwersalizm cesarski, Normanowie, wikingowie, I Rzesza, Węgrzy</i> – za pomocą mapy opisuje proces rozpadu imperium Karolingów – lokalizuje w czasie i przestrzeni traktat w Verdun – lokalizuje w czasie i przestrzeni imperium Ottonów 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy ustrojowe I Rzeszy – za pomocą mapy opisuje rozwój I Rzeszy – wyjaśnia znaczenie traktatu w Verdun – wyjaśnia rolę Ottona I i Ottona III dla dziejów Europy – w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie imperium Ottonów dla Europy – porównuje idee uniwersalne Karolingów i Ottonów
6. Feudalizm i społeczeństwo stanowe	<ul style="list-style-type: none"> • Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego • Drabina feudalna i role poszczególnych grup społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>system lenny, wasal, senior, herb</i> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>stan społeczny</i> – opisuje elementy drabiny feudalnej – rozpoznaje rycerza i opisuje jego uzbrojenie – charakteryzuje życie codzienne rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>feudalizm</i> – wymienia cechy kultury rycerskiej – opisuje główne zasady społeczeństwa stanowego – w szerokim zakresie wyjaśnia cechy społeczeństwa feudalnego
7. Pierwsze państwa Słowian	<ul style="list-style-type: none"> • Pochodzenie Słowian • Państwo Samona i państwo wielkomorawskie • Misja Cyryla i Metodego oraz początek obrządku i alfabetu słowiańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Słowianie</i> – prawidłowo wskazuje na mapie tereny pierwszych państw słowiańskich – za pomocą mapy wskazuje tereny Słowian wschodnich, zachodnich i południowych – opisuje cechy kultury i wierzeń słowiańskich 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje proces powstawania pierwszych państw słowiańskich – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Przemyślidzi, Rurykowicze</i> – wyjaśnia problem rozwoju chrześcijaństwa dla dziejów Słowian – wyjaśnia rolę: Cyryla i Metodego, Włodzimierza Wielkiego – w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich

Rozdział V. Polska za pierwszych Piastów

<p>1. Pradzieje ziem polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki osadnictwa na ziemiach polskich • Kultura łużycka i osada w Biskupinie • Wpływy rzymskie na ziemiach polskich • Przybycie Słowian na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura łużycka</i>, <i>Biskupin</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ród</i>, <i>plemię</i> – wskazuje na mapie pierwsze ośrodki plemion polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy kultury łużyckiej – prawidłowo stosuje pojęcie <i>szlak bursztynowy</i> – opisuje losy ziem polskich w prehistorii i starożytności – wyjaśnia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – w szerokim aspekcie przedstawia losy ziem polskich w starożytności i wczesnym średniowieczu
<p>2. Początki państwa polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Początki ekspansji terytorialnej Polan • Polityka wewnętrzna i zagraniczna Mieszka I • Przyczyny, okoliczności i znaczenie chrystianizacji Polski w obrządku zachodnim 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Piastowie</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>drużyna</i>, <i>gród</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Polan – wymienia osiągnięcia Mieszka I – lokalizuje w czasie chrzest Polski – wymienia przyczyny chrystianizacji Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę Mieszka I i Dobrawy – za pomocą mapy przedstawia proces rozwoju państwa pierwszych Piastów – wyjaśnia rolę chrystianizacji dla dziejów Polski – opisuje i ocenia politykę zagraniczną Mieszka I – wyjaśnia pojęcie <i>Dagome iudex</i> – w szerokim zakresie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa pierwszych Piastów
<p>3. Panowanie Bolesława Chrobrego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podboje Bolesława Chrobrego • Organizacja drużyny książęcej i państwa piastowskiego • Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich • Polityka zagraniczna Bolesława Chrobrego • Koronacja królewska Chrobrego i jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>król</i>, <i>koronacja</i> – wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>relikwia</i>, <i>święty</i>, <i>trybut</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>biskupstwo</i>, <i>Drzwi Gnieźnieńskie</i> – wyjaśnia znaczenie postaci św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego – wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego – lokalizuje w czasie zjazd gnieźnieński i koronację Bolesława Chrobrego – wymienia skutki zjazdu gnieźnieńskiego – lokalizuje w czasie wojnę Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje zmiany granic Polski w czasach pierwszych Piastów – wymienia przyczyny i skutki wojen Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią Kijowską – opisuje cechy ustrojowe monarchii patrymonialnej – opisuje i ocenia politykę Bolesława Chrobrego – wyjaśnia znaczenie postaci: Ottona III i Henryka II – w szerokim aspekcie wyjaśnia dzieje Polski w czasach Bolesława Chrobrego – zestawia wydarzenia z dziejów Polski i Europy
<p>4. Kryzys monarchii Piastów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zewnętrzne i wewnętrzne skutki polityki podbojów i szybkiej chrystianizacji • Czynniki decentralizacyjne w państwie piastowskim • Utrata znaczenia monarchii piastowskiej • Odbudowa państwowości za Kazimierza Odnowiciela 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie tendencje centralistyczne i decentralistyczne – prawidłowo stosuje pojęcie <i>powstanie ludowe</i> – wskazuje na mapie państwo pierwszych Piastów – umiejscawia w czasie koronację Mieszka II – wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny klęski Mieszka II – wymienia główne osiągnięcia Kazimierza Odnowiciela 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy wskazuje zmiany terytorialne Polski w XI–XII w. – wyjaśnia znaczenie postaci Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela – wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny kryzysu Polski pierwszych Piastów – wyjaśnia znaczenie postaci: Bezpryma, Masława – w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i okoliczności kryzysu państwa pierwszych Piastów

5. Od Bolesława Śmiałego do Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> • Polska w polityce międzynarodowej w XI w. • Panowanie Bolesława Śmiałego • Spór Śmiałego z biskupem Stanisławem • Walki pomiędzy Piastami o sukcesję na przykładzie konfliktu między Krzywoustym a Zbigniewem • Polityka zagraniczna Krzywoustego 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejscawia w czasie koronację Bolesława Śmiałego – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Śmiałego – wymienia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego – wyjaśnia znaczenie postaci św. Stanisława – wymienia główne osiągnięcia Bolesława Krzywoustego – lokalizuje w czasie wojnę Krzywoustego z Niemcami 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną Bolesława Krzywoustego – wyjaśnia znaczenie postaci Galla Anonima – wyjaśnia okoliczności koronacji Bolesława Śmiałego – wyjaśnia problem konfliktu króla Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem – wyjaśnia okoliczności walki o władzę za panowania Władysława Hermana – w szerokim aspekcie przedstawia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego – w szerokim aspekcie ocenia postać Bolesława Krzywoustego
6. Testament Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> • Postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego • Konflikt pomiędzy synami Krzywoustego • Podział państwa piastowskiego w wyniku testamentu Krzywoustego • System senioratu i pryncypatu – funkcjonowanie i upadek • Wzrost znaczenia rycerstwa – feudalizm na ziemiach polskich • Pogłębianie się rozbicia dzielnicowego 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>rozbicie dzielnicowe</i> – wyjaśnia pojęcia: <i>rozbicie dzielnicowe, testament Krzywoustego</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>seniorat, pryncypat</i> – umiejscawia w czasie i przestrzeni okres rozbicia dzielnicowego – wymienia przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces rozbicia dzielnicowego w Polsce – opisuje w porządku chronologicznym proces rozbicia dzielnicowego w Polsce – wyjaśnia znaczenie postaci: Władysława Wygnańca, Bolesława Kędzierzawego, Mieszka Starego, Kazimierza Sprawiedliwego – wyjaśnia w szerokim aspekcie proces rozbicia dzielnicowego w Polsce
Rozdział VI. Pełnia i schyłek średniowiecza			
1. Między cesarstwem a papieżem	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka schizma wschodnia i jej skutki • Kryzys papieżstwa w X w. i ruchy odnowy Kościoła • Spór papieżstwa z cesarstwem – przyczyny, przebieg i skutki • Papieżstwo u zenitu potęgi politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>władza uniwersalna, prawosławie, katolicyzm</i> – wyjaśnia pojęcia: <i>wielka schizma wschodnia, spór o inwestyturę, ekskomunika, celibat</i> – wymienia cele polityki Grzegorza VII – lokalizuje w czasie wielką schizmę wschodnią i spór o inwestyturę – wskazuje na mapie obszary zdominowane przez prawosławie i obszary dominacji katolicyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, konklawe, reforma gregoriańska, obóz gregoriański</i> – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu o inwestyturę – wyjaśnia znaczenie postaci Grzegorza VII i Henryka IV – wyjaśnia znaczenie reformy kluniackiej – w porządku chronologicznym opisuje proces sporu o inwestyturę – wyjaśnia znaczenie postaci Innocentego III – w szerokim aspekcie ukazuje skutki wielkiej schizmy

	<ul style="list-style-type: none"> • Stronnictwa propapieskie i procesarskie w średniowiecznej Europie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia różnicę między katolicyzmem a prawostawiem 	<p>wschodniej</p> <ul style="list-style-type: none"> – w szerokim aspekcie wyjaśnia proces sporu o inwestyturę
2. Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny ekonomiczne, polityczne, społeczne i religijne wypraw krzyżowych • Przebieg walk i najwybitniejsi wodzowie • Zakony rycerskie – okoliczności powstania i charakterystyka trzech najważniejszych zakonów • Skutki negatywne i pozytywne wypraw krzyżowych • Przebieg rekonkwisty w Hiszpanii 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>krucjata</i> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>rekonkwista</i> – lokalizuje w czasie okres krucjat – wymienia przyczyny i skutki krucjat – wymienia zakony rycerskie powstałe w czasie krucjat – lokalizuje na mapie Królestwo Jerozolimskie 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia przyczyny początkowych sukcesów krzyżowców – opisuje losy zakonów rycerskich – wyjaśnia pojęcia: <i>wyprawa ludowa</i>, <i>handel lewantyński</i> – wyjaśnia znaczenie postaci Urbana II – w porządku chronologicznym opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia znaczenie postaci: Fryderyk Barbarossa, Saladyn – w szerokim aspekcie ukazuje rolę krucjat dla dziejów politycznych, gospodarczo-społecznych i kulturowych Europy
3. Najazdy mongolskie	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg podbojów Czyngis-chana i przyczyny jego sukcesów • Organizacja imperium mongolskiego • Przebieg i znaczenie inwazji mongolskiej na Europę 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>Mongołowie</i> – lokalizuje na mapie imperium mongolskie – rozpoznaje i opisuje wojownika mongolskiego – wymienia przyczyny i skutki podbojów mongolskich – wymienia skutki ataku Mongołów na ziemię polskie – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci Czyngis-chana – wyjaśnia przyczyny sukcesów armii mongolskiej – za pomocą mapy opisuje proces ekspansji mongolskiej – w porządku chronologicznym opisuje proces ekspansji mongolskiej – wyjaśnia znaczenie postaci Marca Polo – w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania i rolę imperium mongolskiego dla dziejów Polski i świata
4. Miasto i wieś w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> • Ożywienie gospodarcze w XI–XIII w. • Rozwój miast w średniowieczu • Rola i charakterystyka rzemiosła i handlu w średniowiecznej Europie • Struktura społeczna średniowiecznego miasta • Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu • Nowe formy uprawy roli w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>dwupolówka</i>, <i>trójpółówka</i>, <i>ratusz</i>, <i>cech</i> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>patrycjat</i>, <i>pospólstwo</i>, <i>cech</i> – wymienia przyczyny ożywienia gospodarczego w XI–XIII w. – wymienia zmiany wprowadzone w rolnictwie w okresie pełnego średniowiecza – rozpoznaje cechy miasta średniowiecznego – wyjaśnia rolę cechów i gildii – wymienia najważniejsze miasta średniowiecznej Europy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności powstania gospodarki towarowo-pieniężnej – wyjaśnia znaczenie Hanzy, Wenecji, Genui i jarmarków szampańskich – za pomocą schematów opisuje warunki codziennego życia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi – wyjaśnia okoliczności powstania i cechy średniowiecznego mieszczaństwa – opisuje cechy ustrojów miast w średniowieczu – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym oraz kulturowym ukazuje przemiany w średniowiecznej Europie XI–XIII w. – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania samorządów miejskich dla dziejów Europy

<p>5. Kościół w średniowieczu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie nowych zakonów (cystersi, franciszkanie i dominikanie) • Znaczenie religii w życiu mieszkańców średniowiecznej Europy • Narodziny herezji średniowiecznych • Niewola awiniońska, upadek papieżstwa, schizma zachodnia 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zakon, klasztor, herezja</i> – wymienia cechy nowych zakonów (cystersów, dominikanów, franciszkanów) – wyjaśnia znaczenie religii w życiu średniowiecznych społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>Biblia pauperum</i> – wyjaśnia znaczenie powstania zakonów żebraczych – wyjaśnia założenia ideowe albigensów – wyjaśnia znaczenie postaci św. Franciszka, św. Dominika – opisuje w porządku chronologicznym przemiany wprowadzane w Kościele katolickim w XI–XIII w. – wyjaśnia znaczenie postaci św. Tomasza z Akwinu – wyjaśnia okoliczności niewoli awiniońskiej i wielkiej schizmy zachodniej – wyjaśnia znaczenie soboru w Konstancji – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym, kulturowym wyjaśnia rolę Kościoła dla dziejów Europy
<p>6. Europa późnego średniowiecza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna stuletnia i jej skutki • Kryzys papieżstwa i cesarstwa • Dżuma i jej następstwa • Przemiany społeczne i gospodarcze • Powstanie imperium osmańskiego • Upadek cesarstwa bizantyjskiego i jego następstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcie <i>czarna śmierć</i> – prawidłowo lokuje w czasie wojnę stuletnią – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni upadek Konstantynopola – wymienia przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – wymienia główne założenia ideologii husyckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i skutki wojny stuletniej – wyjaśnia rolę czarnej śmierci dla dziejów Europy – za pomocą mapy opisuje przebieg wojny stuletniej i ekspansję Osmanów – wyjaśnia rolę Joanny d’Arc, Jana Husa – opisuje przebieg i skutki wojen husyckich – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji osmańskiej – w szerokim aspekcie wyjaśnia przebieg i znaczenie wojny stuletniej dla dziejów Europy – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym wyjaśnia przebieg i znaczenie wojen husyckich – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania imperium osmańskiego
<p>7. Kultura średniowiecznej Europy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura stanowa w średniowieczu jako wynik funkcjonowania społeczeństwa stanowego • Architektura romańska i gotycka • Literatura i teatr w średniowieczu • Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kultura uniwersalna</i> – rozróżnia budowle wzniesione w stylu romańskim i gotyckim – za pomocą schematów opisuje style romański i gotycki – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej – prawidłowo stosuje pojęcia architektoniczne, typowe dla budowli średniowiecznych (np. portal, nawa, rozeta) – wymienia najważniejsze uniwersytety średniowieczne – opisuje system edukacyjny w średniowieczu – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza – wyjaśnia rolę uniwersytetów dla dziejów średniowiecznej Europy – wyjaśnia rolę miast dla rozwoju kultury średniowiecznej – w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Europy – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza

Rozdział VII. Polska w późnym średniowieczu

<p>1. Polska dzielnicowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany społeczne, ekonomiczne i polityczne w okresie rozbitcia dzielnicowego • Próby zjednoczenia ziem polskich w XII i XIII w. • Najazdy mongolskie • Sprowadzenie Krzyżaków do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Marchia Brandenburska, Krzyżacy, Tatarzy</i> – prawidłowo lokuje w czasie okres rozbitcia dzielnicowego – rozpoznaje i opisuje plan wsi i miasta lokowanego na prawie niemieckim – wymienia cechy lokowanych na prawie niemieckim wsi i miast – wymienia i wskazuje na mapie zewnętrzne zagrożenia dla ziem polskich – lokalizuje w czasie i przestrzeni sprowadzenie Krzyżaków do Polski – wymienia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Legnicą – wymienia skutki najazdu Mongołów na Polskę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci Konrada Mazowieckiego – opisuje proces lokowania wsi i miast – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>immunitet, zasadźca, sołtys, wójt, tan, ratusz, wolnizna</i> – wyjaśnia znaczenie zjazdu w Gąsawie dla dziejów Polski – wyjaśnia znaczenie postaci: Leszek Biały, Henryk Brodaty, Henryk Pobożny – wyjaśnia przyczyny ożywienia gospodarczego na ziemiach polskich w XIII w. – w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym wyjaśnia i ocenia skutki rozbitcia dzielnicowego dla dziejów Polski
<p>2. Odbudowa Królestwa Polskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Próby zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV w. • Przebieg walki o zjednoczenie Polski stoczonej przez Władysława Łokietka • Konflikty z Krzyżakami, Brandenburgią i Luksemburgami • Znaczenie koronacji Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie koronację Łokietka – wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny zjednoczenia ziem polskich – wyjaśnia rolę postaci Władysława Łokietka – wskazuje na mapie proces zmiany granic państwa Władysława Łokietka – wymienia przyczyny i skutki wojny Władysława Łokietka z Krzyżakami – lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Płowcami – wymienia główne osiągnięcia Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces walki o zjednoczenie Polski – wyjaśnia rolę Przemysła II i Wacława II – lokuje w czasie panowanie Przemysła II i Wacława II – w porządku chronologicznym opisuje proces zjednoczenia ziem polskich – wyjaśnia rolę Kościoła dla procesów zjednoczeniowych – ocenia rolę panowania Przemysła II w Polsce – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny zjednoczenia ziem polskich – w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Władysława Łokietka – zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
<p>3. Polska za Kazimierza Wielkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reformy prawne i administracyjne Kazimierza Wielkiego • Osiągnięcia gospodarcze i budowa pozycji politycznej Polski • Rozwój cywilizacyjny ziem polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo lokuje w czasie panowanie Kazimierza Wielkiego – rozpoznaje mapę Polski z czasów Kazimierza Wielkiego – wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski w czasach panowania Kazimierza Wielkiego – wymienia najważniejsze reformy wewnętrzne Kazimierza Wielkiego – lokalizuje w czasie powstanie Akademii Krakowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną i wewnętrzną Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia przyczyny rozwoju gospodarczego Polski w czasach Kazimierza Wielkiego – w porządku chronologicznym opisuje politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia zmiany ustrojowe w państwie Kazimierza Wielkiego

	<ul style="list-style-type: none"> Nabytki terytorialne Polski za Kazimierza Wielkiego Polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
4. Andegawenowie i Jagiellonowie	<ul style="list-style-type: none"> Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów Początki unii polsko-litewskiej Polityka Władysława Jagiełły Wzrost znaczenia szlachty na przełomie XIV i XV w. 	<ul style="list-style-type: none"> prawidłowo stosuje pojęcie <i>unia personalna</i> prawidłowo stosuje pojęcie <i>przywilej generalny</i> lokalizuje w czasie przywilej w Koszycach, unię w Krewie prawidłowo lokuje w czasie unię w Krewie wymienia założenia unii w Krewie wymienia przyczyny i skutki unii krewskiej wymienia założenia przywileju koszyckiego wymienia przyczyny i skutki przywileju w Koszycach rozpoznaje mapę monarchii Jagiellonów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Andegawenów wyjaśnia polityczne i gospodarczo-społeczne skutki przywileju koszyckiego wyjaśnia rolę postaci Ludwika Andegaweńskiego, Jadwigi, Jagiełły, Witolda lokuje w czasie unię w Horodle wymienia przyczyny i skutki unii horodelskiej opisuje w porządku chronologicznym dzieje unii polsko-litewskiej porównuje założenia unii krewskiej i horodelskiej ocenia znaczenie unii krewskiej dla dziejów Polski wyjaśnia problem następstwa tronu po Jagielle wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski wyjaśnia pojęcie <i>przywilej jedleński</i> w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju w Koszycach dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
5. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	<ul style="list-style-type: none"> Przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego Przebieg bitwy grunwaldzkiej i jej znaczenie Bitwa pod Grunwaldem w kulturze polskiej i późniejszej świadomości narodowej Konflikt polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Żmudź – wymienia przyczyny wojny z zakonem prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni bitwę grunwaldzką za pomocą schematu opisuje przebieg bitwy grunwaldzkiej wymienia skutki bitwy grunwaldzkiej lokuje w czasie i wymienia skutki I pokoju toruńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> za pomocą mapy opisuje przebieg wielkiej wojny z Zakonem wyjaśnia rolę postaci Władysława Jagiełły, Ulricha von Jungingena opisuje w porządku chronologicznym przebieg konfliktów z Krzyżakami za panowania Władysława Jagiełły wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski wyjaśnia znaczenie postaci Pawła Włodkowica w szerokim aspekcie ukazuje dalekosiężne skutki zwycięstwa grunwaldzkiego dla dziejów Polski zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy
6. Kazimierz Jagiellończyk i wojna	<ul style="list-style-type: none"> Wyprawa i śmierć Władysława Warneńczyka Przyczyny wojny 	<ul style="list-style-type: none"> lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Warną prawidłowo lokuje w czasie wojnę trzynastoletnią wymienia przyczyny wojny 13-letniej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i skutki bitwy pod Warną wyjaśnia pojęcia: <i>Związek Pruski</i>, <i>akt inkorporacji</i> za pomocą mapy opisuje przebieg wojny 13-letniej

trzynastoletnia	<p>trzynastoletniej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebieg walk podczas wojny trzynastoletniej • Zmiany w sztuce wojennej w XV w. • Skutki wojny trzynastoletniej • Polityka dynastyczna Jagiellonów w XV w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zmiany terytorialne będące skutkiem wojny 13-letniej – wymienia skutki II pokoju toruńskiego – lokuje w czasie i wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie postaci Kazimierza Jagiellończyka – prawidłowo stosuje pojęcie <i>polityka dynastyczna</i> – wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – wyjaśnia przyczyny sukcesu Polski w wojnie 13-letniej – za pomocą mapy i drzewa genealogicznego przedstawia politykę dynastyczną Kazimierza Jagiellończyka – w szerokim aspekcie międzynarodowym wyjaśnia i ocenia wyprawę warneńską – w szerokim politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym aspekcie wyjaśnia skutki wojny 13-letniej dla dziejów Polski – w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej
7. Kultura Polski średniowiecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Architektura średniowieczna w Polsce • Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich • Początki polskiego dziejopisarstwa • Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje style architektoniczne średniowiecza – za pomocą schematów opisuje style romański i gotycki – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej w Polsce – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej w Polsce – wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej w Polsce – opisuje system szkolnictwa w Polsce – wyjaśnia znaczenie postaci Wita Stwosza, Galla Anonima, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Jana Długosza – wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza w Polsce – opisuje dzieje Akademii Krakowskiej i wyjaśnia jej znaczenie – w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla dziejów Polski – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza w Polsce